

PRALJAK TVRDI DA SE HRVATI NIKADA NISU ZALAGALI ZA PODELU BOSNE

Author: [Velma Šarić](#)

Okrivljeni kaže da su oni samo želeli da spreče islamizaciju zemlje.

Bivši general bosanskih Hrvata, Slobodan Praljak, negirao je ove sedmice pred Haškim tribunalom za ratne zločine da je ikada postojao plan anektiranja onih delova Bosne koji su naseljeni Hrvatima.

Praljak je, zajedno sa još petoricom visokih zvaničnika bosanskih Hrvata –Jadrankom Prlićem, Brunom Stojićem, Milivojem Petkovićem, Valentinom Čorićem i Berislavom Pušićem – optužen za ratne zločine. Njima šestorici se pripisuje odgovornost za proterivanje, silovanje, mučenje i ubistvo bosanskih Muslimana i ostalih ne-Hrvata, u periodu od kraja 1991. do početka 1994., a u sklopu navodnog plana o etničkom čišćenju pojedinih delova Bosne kako bi ih se kasnije pripojilo Velikoj Hrvatskoj.

U optužnici je navedeno da je Praljak tokom bosanskog rata (1991-95.) služio kao veza između Hrvatske s jedne, i vlade i oružanih snaga samoproklamovane države Herceg-Bosne (tj. Hrvatskog vijeća obrane, HVO), s druge strane; kao i da je prenosio instrukcije koje su slali tadašnji hrvatski predsednik Franjo Tuđman i ostali zvaničnici.

Tužilaštvo se pozvalo na hrvatske transkripte koji idu u prilog tezi o postojanju teritorijalnih pretenzija države Hrvatske spram Bosne, tačnije o navodnom nastojanju Zagreba da pripoji pojedine delove Bosne obnavljanjem granica Banovine Hrvatske, koja je u periodu od 1939. do 1941. u okviru tadašnje Kraljevine Jugoslavije objedinjavala ona područja te zemlje koja su bila naseljena Hrvatima.

No, Praljak je u svojoj odbrani negirao postojanje separatističkog plana i rekao da je Bosna „trebalo da ostane nezavisna i nepodeljena“.

„Od samog početka sukoba između Hrvata i Muslimana, stav svih hrvatskih vladajućih struktura – počev od parlamenta, preko predsednika Tuđmana, do naroda i vojske – bio je sasvim jasan kada je u pitanju sudbina Bosne i Hercegovine“, kazao je Praljak.

Bilo je doista tako, „uprkos svim poteškoćama nastalim usled prevrtljive politike [bivšeg bosanskog predsednika] Alije Izetbegovića i međunarodne zajednice, uprkos mudžahedinima i agresiji na Hrvate koju je izvršila vojska Bosne i Hercegovine“, dodao je on, osvrćući se na arapsko-muslimanske dobrovoljce koji su se borili na strani bosanskih Muslimana.

Praljak je rekao i da je „Hrvatska zajednica Herceg-Bosne bila samo privremena tvorevina“, čiji je cilj bio „da se spasi životi i jednaka prava Hrvata u Bosni i Hercegovini“.

„Muslimani su, po kafanama, masovno i javno počeli da govore o tome kako će, nakon što se bude završio rat sa Srbima, uslediti i rat sa katolicima [Hrvatima]. Oni su otvoreno izražavali želju za postojanjem države u kojoj bi većinu činili Muslimani“, kazao je Praljak.

Tokom unakrsnog ispitivanja svedoka, sudija Žan-Klod Antoneti (Jean-Claude Antonetti) se osvrnuo na zapisnike sa tajnih sastanaka hrvatskog rukovodstva u periodu od 17. jula do 11. septembra 1992., na

kojima je Tuđman „govorio o tome kako će insistirati na tome da područja koja su pripadala Banovini Hrvatskoj postanu deo hrvatske države, kako demografski, tako i geo-politički“.

„Kako Vi komentarišete te tvrdnje, generale Praljak?, upitao ga je sudija.

„Tuđman je mislio na one delove Banovine u kojima su Hrvati predstavljali demografsku većinu. Banovina je bila šifra za zaštitu hrvatskog naroda“, odgovorio je Praljak.

Sudija Antoneti je rekao kako bi se „iz transkripta moglo zaključiti da se Tuđman plašio islamske države u Bosni i Hercegovini“, pa je pitao: „Da li je po Tuđmanu postojao taj rizik?“

„Tuđman je bio opravdano uplašen, pošto su SDA (Savez demokratske akcije, tj. vodeća muslimanska politička partija) činili uglavnom ljudi koji su mnogo godina proveli u zatvoru“, kazao je Praljak.

„To su ljudi koji su bili pritvarani zbog političkih ideja i nikada niste mogli da budete sigurni da će od tih ideja odustati. Oni se nikada nisu odrekli vlastite političke platforme, koja je počivala na [Izetbegovićevoj] Islamskoj deklaraciji. Naposletku, mnogi uticajni ljudi iz međunarodne zajednice su se takođe plašili toga.“

U nastavku je okrivljeni obrazložio svoje tvrdnje o strahu Zapada od moguće islamizacije Bosne.

„Pošto su se plašili“, rekao je Praljak, „oni su istovremeno Tuđmana i Hrvatsku gurnuli u konfederalni odnos sa 2,400,000 Muslimana u Bosni i Hercegovini. Razlog je bilo to što su se oni bojali da će Muslimani dobiti sopstvenu, islamsku državu, koja će biti pod uticajem islamskih zemalja poput Iraka i Saudijske Arabije. Onda su to prepustili Hrvatima . . . a mi smo se takođe plašili. To je preveliki broj, preko 50 procenata bosanskog stanovništva.“

Švajcarski sudija Stefan Trešel (Stephan Trechsel) ukazao je na jedan transkript iz 1993., u kojem Tuđman „govori o mudžahedinima i tvrdi da ih ima između 1,000 i 1,300, kao i da su došli iz Sudana, iz Avganistana i Irana“.

„Da li ste, u vreme kada ste bili komandant HVO-a, dobili obaveštajne podatke koji su potvrdili da vaš protivnik u svojim redovima, osim lokalnog stanovništva, ima preko 1,300 boraca iz inostranstva, odnosno mudžahedina?“, upitao je sudija.

„Da, mi smo bili potpuno svesni toga i ja, na temelju onoga što znam, odgovorno tvrdim da je broj mudžahedina u to vreme bio veći od 5,000. Oni su uživali javnu i prikrivenu podršku Alije Izetbegovića, njegovih generala i savetnika“, odgovorio je Praljak.

Sudija Arpad Prandler je od Praljka zatražio da se izjasni i o Tuđmanovoj tvrdnji da „postoji četiri miliona turskih državljana koji su spremni da odu za BiH“.

„Iskreno rečeno, zbunjen sam. Nikada nisam čuo za takvu tvrdnju. Želeo bih da kažem kako sam siguran da je ta brojka preterana, pošto dovoljno dobro poznajem bivšu Jugoslaviju i istoriju tog područja. Ta brojka je, po mom mišljenju, naprosto deo priče o 'muslimanskoj pretnji' i kao takva ne može biti potkrepljena

nikakvim činjenicama“, kazao je on.

„Časni sude, moj stav je upravo suprotan: to su istinite činjenice koje možete proveriti i taj broj nije nikakvo preterivanje“, odgovorio je Praljak.

A kada je sudija Antoneti od njega zatražio da objasni zbog čega je Izetbegović odbio da sa Tuđmanom potpiše sporazum o području Bosanske Posavine, koje je očito bilo veoma važno, Praljak je rekao da se Izetbegović „nadao da će potpisati sporazum sa Srbima kako bi naškodio Hrvatima“.

„On je želeo da izigra obe strane, jer je bio prepreden. Pristao bi na sve ukoliko mu to odgovara, i uvek je pokušavao da se nagodi s jačom stranom – tako da bi, da Srbi nisu radili ono što su radili, on sa njima sklopio sporazum protiv Hrvata“, rekao je Praljak.

Nastavljajući ispitivanje, sudija Antoneti je ukazao na dokument u kojem se navodi kako je Praljak naredio da „nema milosti ni prema kome“. U optužnici je navedeno kako je HVO, nakon jedne takve naredbe, 23. oktobra 1993. napao selo Stupni Do i ubio oko 37 bosanskih Muslimana, uključujući i žene i decu. Samo u napadu koji je, takođe 1993. godine, bio izveden na selo Ahmići (centralna Bosna), ubijeno je preko 100 civila, a njihova imovina opljačkana.

Praljak je odgovorio da se formulacija „nema milosti“ odnosila na nered u jedinicama HVO-a „koji je u to vreme vladao“ u Varešu – a ne na ponašanje prema muslimanskim civilima. On je rekao kako jedinicama HVO-a na području Vareša nikada nije naredio da prema ljudima budu nemilosrdne.

Na pitanje sudije Antonetija o tome „da li se hrvatska vlada sastala kako bi raspravljala o dešavanjima u selima Stupni Do i Ahmići“, Praljak je odgovorio kako je „to . . . bila tema beskrajne rasprave i da se, nažalost, najmanje radilo na tome da se obezbedi temeljna istraga na terenu“.

Sudija Antoneti se osvrnuo na transkript u kojem „Tuđman govori o zločinima u Ahmićima i Stupnom Dolu, i kaže da su ‘užasni’, ali ono što ja želim da saznam tiče se dela koji sledi, u kojem Tuđman govori o ‘njima’ i kaže ‘oni će obući crne uniforme, govoriti engleski i sve to snimiti’ – možete li objasniti taj deo, generale Praljak?“

„Prvo, rekao je ‘užasno’ jer je mislio da je ono što se dogodilo užasno, a drugo – ne bih želeo da ulazim u pravne probleme, ali tvrdim kako smo znali da su brojne muslimanske jedinice koje su bile pod komandom Alije Izetbegovića, poput Ševa ili Crnih labudova, bile potpomognute sa raznih strana iz inostranstva, i da su činile zločine na način sličan onome na koji to čine tajne službe, kako bi doprinele širenju dezinformacija“, kazao je Praljak.

Potom je kazao i da je Tuđman „bio očajan, pošto nije znao ko mu to smešta, i zašto“.

Praljak je rekao i da je Tuđman bio „privržen osnovnim načelima čovečnosti“, što znači da „ne bi potpisao sporazum o zaštićenoj zoni i potom pustio nekoga da radi šta god oseća da treba, i ne bi dozvolio genocid, proterivanje i etničko čišćenje“.

Naglasio je da je Tuđman znao da je „ključno pitanje . . . gde branite svoje granice“.

„Amerika trenutno brani svoje granice u Iraku i Avganistanu, a može ih braniti i u Severnoj Koreji, ukoliko se osete ugroženima“, kazao je on, na šta ga je sudija Antoneti odmah prekinuo.

„Izašli ste izvan okvira pitanja pozivajući se na primer SAD-a, molim Vas da se uzdržite od takvih komentara“, upozorio ga je sudija.

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Velma Sarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Location: Balkans
North Korea
Sudan
South Sudan

Topic: Courtside

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/praljak-tvrdi-da-se-hrvati-nikada-nisu-zalagali-za-podelu-bosne>